

1 a Bekijk de foto. Maak een zo lang mogelijke zin bij de foto.

b Markeer in de langste zin:

het onderwerp.

het werkwoord of de werkwoorden die zeggen wat het onderwerp doet of wat ermee gebeurt.

het werkwoord en de andere woorden die zeggen hoe of wat het onderwerp is of wordt.

c Onderstreep de persoonsvorm.

d Vul het zinnenschema aan en zoek een antwoord in de zin op de vragen: wie, wat, waar, wanneer, waarmee, aan of voor wie, hoe, waarom of waarvoor?

Schrijf het zinsdeel achter het juiste vraagwoord.

Duid het in de zin aan met vinkjes.

Schrijf het vraagwoord eronder.

Onderwerp/rest van de zin															
<hr/> <hr/>															
Werkwoord(en) + bij zijn of worden: ander(e) woord(en)	Andere zinsdelen														
<hr/>	<hr/>														
	<table border="1"> <tr> <td>Wat?</td> <td> <hr/> </td> </tr> <tr> <td>Waar?</td> <td> <hr/> </td> </tr> <tr> <td>Wanneer?</td> <td> <hr/> </td> </tr> <tr> <td>Waarmee?</td> <td> <hr/> </td> </tr> <tr> <td>Aan of voor wie?</td> <td> <hr/> </td> </tr> <tr> <td>Hoe?</td> <td> <hr/> </td> </tr> <tr> <td>Waarom/ Waarvoor?</td> <td> <hr/> </td> </tr> </table>	Wat?	<hr/>	Waar?	<hr/>	Wanneer?	<hr/>	Waarmee?	<hr/>	Aan of voor wie?	<hr/>	Hoe?	<hr/>	Waarom/ Waarvoor?	<hr/>
Wat?	<hr/>														
Waar?	<hr/>														
Wanneer?	<hr/>														
Waarmee?	<hr/>														
Aan of voor wie?	<hr/>														
Hoe?	<hr/>														
Waarom/ Waarvoor?	<hr/>														

- 2** a **Maak de zin langer. Vul aan met twee zinsdelen die antwoord geven op de vragen: wie of wat, aan wie of voor wie?**

geel/groen

Jola geeft bv. een cadeautje aan haar vriendin.

- b Markeer in de zin:**

GEEL ▶ het onderwerp.

GROEN ▶ het werkwoord of de werkwoorden die zeggen wat het onderwerp doet of wat ermee gebeurt.

- c Onderstreep de persoonsvorm.**
-

- 3** a **Maak de zin langer. Bedenk een zinsdeel dat antwoord geeft op de vraag: wanneer?**

geel/2x roze

Mijn oma wordt bv. volgende week vijftien jaar.

- b Markeer in de zin:**

GEEL ▶ het onderwerp.

ROZE ▶ het werkwoord en de andere woorden die zeggen hoe of wat het onderwerp is of wordt.

- c Onderstreep de persoonsvorm.**
-

- 4** a **Markeer in elke zin:**

GEEL ▶ het onderwerp.

GROEN ▶ het werkwoord of de werkwoorden die zeggen wat het onderwerp doet of wat ermee gebeurt.

ROZE ▶ het werkwoord en de andere woorden die zeggen hoe of wat het onderwerp is of wordt.

- b Onderstreep in elke zin de persoonsvorm.**

- c Vul het zinnenschema aan en zoek een antwoord in de zin op de vragen: wie, wat, waar, wanneer, waarmee, aan of voor wie, hoe, waarom of waarvoor?**

Schrijf het zinsdeel achter het juiste vraagwoord.

Duid het in de zin aan met vinkjes.

Schrijf het vraagwoord eronder.

1

geel/groen

Onderwerp/rest van de zin															
De olifanten gaven elke dag enthousiast een show voor de bezoekers. _____ <i>Wanneer? Hoe? Wat? Voor wie?</i>															
Werkwoord(en) + bij zijn of worden: ander(e) woord(en)	Andere zinsdelen														
<u>gaven</u>	<u>elke dag enthousiast een show voor de bezoekers</u>														
	<table border="1"> <tr> <td>Wat?</td> <td><u>een show</u></td> </tr> <tr> <td>Waar?</td> <td>_____</td> </tr> <tr> <td>Wanneer?</td> <td><u>elke dag</u></td> </tr> <tr> <td>Waarmee?</td> <td>_____</td> </tr> <tr> <td>Aan of voor wie?</td> <td><u>voor de bezoekers</u></td> </tr> <tr> <td>Hoe?</td> <td><u>enthousiast</u></td> </tr> <tr> <td>Waarom?</td> <td>_____</td> </tr> </table>	Wat?	<u>een show</u>	Waar?	_____	Wanneer?	<u>elke dag</u>	Waarmee?	_____	Aan of voor wie?	<u>voor de bezoekers</u>	Hoe?	<u>enthousiast</u>	Waarom?	_____
Wat?	<u>een show</u>														
Waar?	_____														
Wanneer?	<u>elke dag</u>														
Waarmee?	_____														
Aan of voor wie?	<u>voor de bezoekers</u>														
Hoe?	<u>enthousiast</u>														
Waarom?	_____														

2

roze/geel/roze

Onderwerp/rest van de zin															
Op mijn verjaardag was ik superblij met alle cadeautjes. _____ <i>Wanneer? Waarmee?</i>															
Werkwoord(en) + bij zijn of worden: ander(e) woord(en)	Andere zinsdelen														
<u>was superblij</u>	<u>Op mijn verjaardag met alle cadeautjes</u>														
	<table border="1"> <tr> <td>Wat?</td> <td>_____</td> </tr> <tr> <td>Waar?</td> <td>_____</td> </tr> <tr> <td>Wanneer?</td> <td><u>Op mijn verjaardag</u></td> </tr> <tr> <td>Waarmee?</td> <td><u>met alle cadeautjes</u></td> </tr> <tr> <td>Aan of voor wie?</td> <td>_____</td> </tr> <tr> <td>Hoe?</td> <td>_____</td> </tr> <tr> <td>Waarom?</td> <td>_____</td> </tr> </table>	Wat?	_____	Waar?	_____	Wanneer?	<u>Op mijn verjaardag</u>	Waarmee?	<u>met alle cadeautjes</u>	Aan of voor wie?	_____	Hoe?	_____	Waarom?	_____
Wat?	_____														
Waar?	_____														
Wanneer?	<u>Op mijn verjaardag</u>														
Waarmee?	<u>met alle cadeautjes</u>														
Aan of voor wie?	_____														
Hoe?	_____														
Waarom?	_____														

1 a Markeer in elke zin:

GEEL ▶

het onderwerp.

GROEN ▶

het werkwoord of de werkwoorden die zeggen wat het onderwerp doet of wat ermee gebeurt.

ROZE ▶

het werkwoord en de andere woorden die zeggen hoe of wat het onderwerp is of wordt.

b Onderstreep in elke zin de persoonsvorm.

c Vul het zinnenschema aan en zoek een antwoord in de zin op de vragen: wie, wat, waar, wanneer, waarmee, aan of voor wie, hoe, waarom of waarvoor?

Schrijf het zinsdeel achter het juiste vraagwoord.

Duid het in de zin aan met vinkjes.

Schrijf het vraagwoord eronder.

1

Onderwerp/rest van de zin	
Voor het feest versierden de leerlingen na schooltijd met de juf de gymzaal.	
Waarvoor? _____ Wanneer? _____ Met wie? _____ Wat? _____	
Werkwoord(en) + bij zijn of worden: ander(e) woord(en)	Andere zinsdelen
versierden	Voor het feest na schooltijd met de juf de gymzaal
	Wat? <u>de gymzaal</u>
	Waar? _____
	Wanneer? <u>na schooltijd</u>
	Waarmee/ Met wie? <u>met de juf</u>
	Aan of voor wie? _____
	Hoe? _____
	Waarom/ Waarvoor? <u>Voor het feest</u>

groen/geel

2

geel/2x roze

Onderwerp/rest van de zin															
Een duidelijk stappenplan is altijd handig om iets te maken.															
_____ Wanneer? Waarom?															
Werkwoord(en) + bij zijn of worden: ander(e) woord(en)	Andere zinsdelen														
<u>is handig</u>	<u>altijd om iets te maken</u>														
	<table border="1"> <tr> <td>Wat?</td> <td>_____</td> </tr> <tr> <td>Waar?</td> <td>_____</td> </tr> <tr> <td>Wanneer?</td> <td><u>altijd</u></td> </tr> <tr> <td>Waarmee?</td> <td>_____</td> </tr> <tr> <td>Aan of voor wie?</td> <td>_____</td> </tr> <tr> <td>Hoe?</td> <td>_____</td> </tr> <tr> <td>Waarom/ Waarvoor?</td> <td><u>om iets te maken</u></td> </tr> </table>	Wat?	_____	Waar?	_____	Wanneer?	<u>altijd</u>	Waarmee?	_____	Aan of voor wie?	_____	Hoe?	_____	Waarom/ Waarvoor?	<u>om iets te maken</u>
Wat?	_____														
Waar?	_____														
Wanneer?	<u>altijd</u>														
Waarmee?	_____														
Aan of voor wie?	_____														
Hoe?	_____														
Waarom/ Waarvoor?	<u>om iets te maken</u>														

2

a Markeer in elke zin:

- GEEL** ▶ het onderwerp.
- GROEN** ▶ het werkwoord of de werkwoorden die zeggen wat het onderwerp doet of wat ermee gebeurt.
- ROZE** ▶ het werkwoord en de andere woorden die zeggen hoe of wat het onderwerp is of wordt.

b Onderstreep in elke zin de persoonsvorm.

c Vul het zinnenschema aan en zoek een antwoord in de zin op de vragen: wie, wat, waar, wanneer, waarmee, aan of voor wie, hoe, waarom of waarvoor?

Schrijf het zinsdeel achter het juiste vraagwoord.

Duid het in de zin aan met vinkjes.

Schrijf het vraagwoord eronder.

1

geel/groen

Onderwerp/rest van de zin													
<p>Mijn broer vouwt straks een papieren vliegtuigje voor mij.</p> <p>_____ Wanneer? _____ Wat? _____ Voor wie? _____</p>													
Werkwoord(en) + bij zijn of worden: ander(e) woord(en)	Andere zinsdelen												
<p>_____ vouwt _____</p>	<p>_____ straks een papieren vliegtuigje voor mij _____</p>												
	<table border="1"> <tr> <td>Wat?</td> <td>_____ een papieren vliegtuigje _____</td> </tr> <tr> <td>Waar?</td> <td>_____</td> </tr> <tr> <td>Wanneer?</td> <td>_____ straks _____</td> </tr> <tr> <td>Waarmee?</td> <td>_____</td> </tr> <tr> <td>Aan of voor wie?</td> <td>_____ voor mij _____</td> </tr> <tr> <td>Hoe?</td> <td>_____</td> </tr> </table>	Wat?	_____ een papieren vliegtuigje _____	Waar?	_____	Wanneer?	_____ straks _____	Waarmee?	_____	Aan of voor wie?	_____ voor mij _____	Hoe?	_____
Wat?	_____ een papieren vliegtuigje _____												
Waar?	_____												
Wanneer?	_____ straks _____												
Waarmee?	_____												
Aan of voor wie?	_____ voor mij _____												
Hoe?	_____												

2

geel/roze

Onderwerp/rest van de zin															
<p>Hij is vandaag zenuwachtig voor de première van het toneelstuk.</p> <p>_____ Wanneer? _____ Waarvoor? _____</p>															
Werkwoord(en) + bij zijn of worden: ander(e) woord(en)	Andere zinsdelen														
<p>_____ is zenuwachtig _____</p>	<p>_____ vandaag voor de première van het toneelstuk _____</p>														
	<table border="1"> <tr> <td>Wat?</td> <td>_____</td> </tr> <tr> <td>Waar?</td> <td>_____</td> </tr> <tr> <td>Wanneer?</td> <td>_____ vandaag _____</td> </tr> <tr> <td>Waarmee?</td> <td>_____</td> </tr> <tr> <td>Aan of voor wie?</td> <td>_____</td> </tr> <tr> <td>Hoe?</td> <td>_____</td> </tr> <tr> <td>Waarom/ Waarvoor?</td> <td>_____ voor de première van het toneelstuk _____</td> </tr> </table>	Wat?	_____	Waar?	_____	Wanneer?	_____ vandaag _____	Waarmee?	_____	Aan of voor wie?	_____	Hoe?	_____	Waarom/ Waarvoor?	_____ voor de première van het toneelstuk _____
Wat?	_____														
Waar?	_____														
Wanneer?	_____ vandaag _____														
Waarmee?	_____														
Aan of voor wie?	_____														
Hoe?	_____														
Waarom/ Waarvoor?	_____ voor de première van het toneelstuk _____														

3 Schrijf de zin over. Vervang de geel gekleurde zinsdelen door een verwijfswoord.

1 **Mijn broer** vroeg het aan **mijn moeder**.

Hij _____ vroeg het aan _____ *haar* _____.

2 **Mijn oma** gaf **dat cadeau** voor mijn verjaardag.

Zij _____ gaf _____ *het* _____ voor mijn verjaardag.

3 **Al mijn vriendinnen** vertelden dat **het concert** was uitverkocht.

Zij _____ vertelden dat _____ *het* _____ was uitverkocht.

4 a Markeer in elke zin:

GEEL ► het onderwerp.

GROEN ► het werkwoord of de werkwoorden die zeggen wat het onderwerp doet of wat ermee gebeurt.

ROZE ► het werkwoord en de andere woorden die zeggen hoe of wat het onderwerp is of wordt.

b Onderstreep in elke zin de persoonsvorm.

c Vul het zinnenschema aan en zoek een antwoord in de zin op de vragen: wie, wat, waar, wanneer, waarmee, aan of voor wie, hoe, waarom of waarvoor?

Schrijf het zinsdeel achter het juiste vraagwoord.

Duid het in de zin aan met vinkjes.

Schrijf het vraagwoord eronder.

1

geel/groen

Onderwerp/rest van de zin															
<p>Mijn buurmeisje schreef dat boodschappenlijstje gisterenmiddag keurig voor mijn opa.</p> <p style="text-align: center;"><i>Wat? Wanneer? Hoe? Voor wie?</i></p>															
Werkwoord(en) + bij zijn of worden: ander(e) woord(en)	Andere zinsdelen														
<u>schreef</u>	<u>dat boodschappenlijstje gisterenmiddag</u> <u>keurig voor mijn opa</u>														
	<table border="1"> <tr> <td>Wat?</td> <td><u>dat boodschappenlijstje</u></td> </tr> <tr> <td>Waar?</td> <td>_____</td> </tr> <tr> <td>Wanneer?</td> <td><u>gisterenmiddag</u></td> </tr> <tr> <td>Waarmee?</td> <td>_____</td> </tr> <tr> <td>Aan of voor wie?</td> <td><u>voor mijn opa</u></td> </tr> <tr> <td>Hoe?</td> <td><u>keurig</u></td> </tr> <tr> <td>Waarom/ Waarvoor?</td> <td>_____</td> </tr> </table>	Wat?	<u>dat boodschappenlijstje</u>	Waar?	_____	Wanneer?	<u>gisterenmiddag</u>	Waarmee?	_____	Aan of voor wie?	<u>voor mijn opa</u>	Hoe?	<u>keurig</u>	Waarom/ Waarvoor?	_____
Wat?	<u>dat boodschappenlijstje</u>														
Waar?	_____														
Wanneer?	<u>gisterenmiddag</u>														
Waarmee?	_____														
Aan of voor wie?	<u>voor mijn opa</u>														
Hoe?	<u>keurig</u>														
Waarom/ Waarvoor?	_____														

2

geel/2x roze

Onderwerp/rest van de zin													
<p>Moeder was na mijn val bang voor een beenbreuk.</p> <p style="text-align: center;"><i>Wanneer? Waarvoor?</i></p>													
Werkwoord(en) + bij zijn of worden: ander(e) woord(en)	Andere zinsdelen												
<u>was bang</u>	<u>na mijn val voor een beenbreuk</u>												
	<table border="1"> <tr> <td>Wat?</td> <td>_____</td> </tr> <tr> <td>Waar?</td> <td>_____</td> </tr> <tr> <td>Wanneer?</td> <td><u>na mijn val</u></td> </tr> <tr> <td>Waarmee?</td> <td>_____</td> </tr> <tr> <td>Aan of voor wie?</td> <td>_____</td> </tr> <tr> <td>Waarom/ Waarvoor?</td> <td><u>voor een beenbreuk</u></td> </tr> </table>	Wat?	_____	Waar?	_____	Wanneer?	<u>na mijn val</u>	Waarmee?	_____	Aan of voor wie?	_____	Waarom/ Waarvoor?	<u>voor een beenbreuk</u>
Wat?	_____												
Waar?	_____												
Wanneer?	<u>na mijn val</u>												
Waarmee?	_____												
Aan of voor wie?	_____												
Waarom/ Waarvoor?	<u>voor een beenbreuk</u>												

1 a Lees de taalweters.

i

Wat is een synoniem?

Om eenzelfde voorwerp, persoon of handeling te omschrijven, kun je soms meer dan één woord gebruiken.

- Bv. Anna draagt een **jurk**.
 Mieke draagt een **kleedje**.
 → Anna en Mieke dragen allebei hetzelfde.

Woorden die ongeveer hetzelfde betekenen, noem je **synoniemen**.
 Gebruik af en toe een synoniem in een tekst. Zo wordt het verhaal echt boeiend!

i

Wat is een tegenstelling?

b

Om te beschrijven hoe het ene het omgekeerde is van het andere, gebruik je het tegengestelde woord.

- Bv. Anna rent naar **buiten**.
 Simon rent naar **binnen**.
 → Anna en Simon rennen de tegenovergestelde richting uit.

Woorden die het tegenovergestelde betekenen, noem je **tegenstellingen**.

b Zoek bij elk woord een synoniem.

Tip: gebruik indien nodig een woordenboek.

- 1 zoenen ▶ bv. kussen
- 2 woning ▶ bv. huis
- 3 jokken ▶ bv. liegen
- 4 prijzig ▶ bv. duur
- 5 mooi ▶ bv. prachtig

c Zoek bij elk woord een tegenstelling.

Tip: gebruik indien nodig een woordenboek.

- 1 meestal ▶ bv. soms
- 2 spannend ▶ bv. saai
- 3 lawaai ▶ bv. stilte
- 4 kopen ▶ bv. verkopen
- 5 verstoppn ▶ bv. vinden

2 Welke zinnen horen bij elkaar? Zet de juiste letter achter het juiste nummer.

1 Leonie heeft genoeg van de regen.	a Het was ijdele hoop.
2 Marieke gooit met de pet naar haar huiswerk.	b Ze is een topatlete.
3 Rianne hoopte dat ze de bus nog kon halen.	c Ze wordt het beu.
4 Karim roept Chiara, maar ze hoort hem niet.	d Ze is buiten gehoorsafstand.
5 Naila is Belgisch kampioene veldrijden.	e Ze maakt het zonder aandacht.

1 c 2 e 3 a 4 d 5 b

3 Welk woord hoort bij de foto? Vul in. Kies uit:

lonken – opdagen – uitpuilen

uitpuilen

opdagen

lonken

4 a Maak de puzzel.

1	S	C	H	I	M	M	I	G		
2	H	O	M	P						
3	L	O	N	K	E	N				
4	O	M	G	E	K	E	E	R	D	E
5	Z	I	C	H	T					
6	P	L	E	T	T	E	R			

- 1 vaag
- 2 een brok
- 3 op een verleidelijke manier naar iemand kijken
- 4 iets gaat anders dan je vindt dat zou moeten: het is de... wereld.
- 5 je kunt iemand niet meer zien: hij is uit het ...
- 6 je verveelt je te ...

b Welke woord lees je in de gekleurde vakken?

uit de hoogte doen

c Wat betekent die uitdrukking?

Je beter voelen dan de andere.

5 a Welke zinnen horen bij de omgekeerde wereld? Kruis aan.

- De hond blaft en zijn baasje komt aanrennen.
- De muis jaagt op de kat.
- De piloot bestuurt het vliegtuig, de passagiers zitten achterin.
- De patiënt opereert de dokter.
- We stoppen voor het rode licht.

b Kies in oefening 5a twee zinnen die *niet* bij de omgekeerde wereld horen. Schrijf ze zo, dat ze *wel* bij de omgekeerde wereld horen.

- 1 *bv. De passagier bestuurt het vliegtuig, de piloot zit achterin.*
 - 2 *bv. We stoppen voor het groene licht.*
-

6 Lees de zinnen. Omcirkel de juiste namen.

Najib dacht lang na en besloot toen te kiezen voor het chirokamp.

Toby is vandaag voor het eerst op school. Lara helpt hem en laat hem zien hoe alles werkt.

- 1 Najib / Toby / Lara neemt iemand bij de hand.
 - 2 Najib / Toby / Lara hakt de knoop door.
-

7 Je moet een verhaal schrijven, maar je bent *inspiratieloos*. Waar vind je inspiratie?

 bv. Ik lees een verhaal van iemand anders. / Ik kijk naar een film. / Ik begin te gamen. /

 Ik praat er met iemand over.